

**HE 25/2014 vp**

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen Akatemiasta annettua lakia. Muutoksia ehdotetaan Suomen Akatemian hallintovirastoa, hallitusta, hallituksen tehtäviä ja akateemikon arvonimeä koskeviin pykäliin. Lakiin esitetään lisättäväksi säännökset

Suomen Akatemian yhteyteen perustettavasta strategisen tutkimuksen neuvostosta ja Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomiteasta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

## SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Suomen Akatemian hallitus.....	3
Akateemikot.....	3
1.2 Kansainvälinen vertailu.....	3
Ruotsi.....	3
Vetenskapsrådet ja tutkimusinfrastruktuuritoimikunta.....	3
Norja.....	4
Forskningsrådet.....	4
Tanska.....	5
1.3 Nykytilan arviointi.....	6
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
2.1 Tavoitteet.....	7
Suomen Akatemian hallituksen kokoonpano.....	7
Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN).....	7
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	8
Esteellisyys.....	10
Akateemikon arvonimi.....	11
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	11
Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	11
Taloudelliset vaikutukset.....	11
4 ASIAN VALMISTELU.....	13
4.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto.....	13
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	13
5 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	15
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	15
2 VOIMAANTULO.....	17
Laki Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta.....	19
LIITE.....	22
RINNAKKAISTEKSTI.....	22
Laki Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta.....	22
Valtioneuvoston asetus Suomen Akatemiasta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 6 §:n muuttamisesta.....	27

## YLEISPERUSTELUT

### 1 Nykytila

#### 1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomen Akatemia on Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmässä vakiintuneen aseman saavuttanut opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle sijoittuva tutkimuksen rahoittaja, jolla on myös muita kansallisia ja kansainvälisiä tiede- ja tutkimuspolitiikan tehtäviä. Laissa Suomen Akatemiasta (922/2009) on säännökset Suomen Akatemian tehtävistä. Niiden mukaan Suomen Akatemia edistää tieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä, kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä, toimii asiantuntijaelimenä tiedepoliittikkaa koskeissa kysymyksissä, myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen, tutkijankoulutukseen ja tutkimusedellytysten kehittämiseen sekä suorittaa muut tiedepoliittiset asiantuntijatehtävät, joista valtioneuvoston asetuksella on säädetty tai jotka opetus- ja kulttuuriministeriö sille antaa. Tehtäväsäännösten lisäksi laki sisältää säännökset Suomen Akatemian hallituksesta ja sen tehtävistä, tieteellisistä toimikunnista, hallintovirastosta, tutkijantehävistä sekä akateemikon arvonimistä.

Tutkimusinfrastruktuurit ovat tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän tärkeä osa-alue, joka on ollut erityisenä kehittämiskohteena viime vuosina niin Suomessa kuin Euroopassa. Suomen ensimmäinen tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelma, eli tiekartta, julkaistiin vuonna 2009. Tiekartalle valittiin 20 kansallisen tason tutkimusinfrastruktuurihanketta sekä annettiin suosituksia tutkimusinfrastruktuuripolitiikan kehittämiseksi. Yhtenä keskeisenä ehdotuksena oli tutkimusinfrastruktuuritoimielimen perustaminen, jota myös tutkimus- ja innovaationeuvosto suositti tutkimus- ja innovaatiopoliittisessa linjauksessaan vuonna 2010. Hallitusohjelman (2011) linjausten mukaisesti valtion talousarvioon vuodelle 2012 sisällytettiin uusi momentti (29.40.22) tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittamiseksi. Samalla opetus- ja kulttuuriministeriö antoi Suomen Akatemian tehtäväksi kansallisen tutkimusinfrastruktuuripolitiikan hallinnoinnin ja kansallisen asiantuntijaryhmän asettamisen tätä teh-

tävää varten. Suomen Akatemian keväällä 2012 asettama kansallinen tutkimusinfrastruktuurien asiantuntijaryhmä on valmistellut tutkimusinfrastruktuurien tiekartan päivityksen sekä antanut suosituksia tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoituksesta, joista rahoituspäätökset on tehnyt Suomen Akatemian hallituksen asettama jaosto. Kansallinen tutkimusinfrastruktuurien asiantuntijaryhmä on laajapohjainen ja siinä on Suomen Akatemian lisäksi keskeisten ministeriöiden, Tekesin, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja ammattikorkeakoulujen edustus.

#### Suomen Akatemian hallitus

Suomen Akatemian hallitus ohjaa ja valvoo Suomen Akatemian toimintaa. Siihen kuuluu pääjohtajan lisäksi tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat sekä kolme valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää jäsentä. Ulkopuolisilta jäseniltä edellytetään riittävän tiedepoliittisen asiantuntemuksen lisäksi kokemusta tutkimustyöstä. Valtioneuvosto nimittää ulkopuolisista jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Kukin henkilö voi tulla nimitetyksi hallituksen jäseneksi enintään kahdeksi peräkkäiseksi toimikaudeksi.

#### Akateemikot

Suomen Akatemian hallituksen esityksestä tasavallan presidentti voi myöntää akateemikon arvonimen erittäin ansioituneelle kotimaiselle tai ulkomaiselle tieteenharjoittajalle. Ulkomaisten akateemikkojen määrää ei ole rajattu. Kotimaisia tieteen akateemikkoja voi nykysäännösten puitteissa olla vain 12 kerrallaan.

#### 1.2 Kansainvälinen vertailu

##### Ruotsi

Vetenskapsrådet ja tutkimusinfrastruktuuri-toimikunta

Ruotsissa Suomen Akatemiaa vastaava tieteellisen tutkimuksen rahoittaja- ja asiantun-

tijaorganisaatio on Tiedeneuvosto (Vetenskapsrådet). Sen päätehtävinä ovat tieteellisen tutkimuksen rahoitus, toimiminen tiedepoliittisena asiantuntijaelimenä sekä tieteellisen viestinnän edistäminen. Tiedeneuvoston tehtäviin sisältyy myös tutkimusinfrastruktuurien rahoittaminen ja suunnittelu.

Tiedeneuvoston rahoitus on kilpailtua tutkimusrahoitusta, jota myönnetään parhailla hankkeille hakemusten ja vertaisarvioinnin perusteella. Tiedeneuvosto rahoitti tieteellistä tutkimusta vuonna 2012 noin 5 miljardilla kruunulla (noin 560 miljoonaa euroa). Tutkimuksen infrastruktuureihin rahoituksesta kohdentui noin 27.5 %.

Tiedeneuvosto toimii opetusministeriön (Utbildningsdepartementet) alaisuudessa. Laki Tiedeneuvostosta (Lag om Vetenskapsrådet, 2000:662) sisältää kolme pykälää, joiden mukaan Tiedeneuvoston tehtävänä on rahoittaa korkeatasoista tieteellistä tutkimusta, ja sen hallituksen jäsenistä enemmistön tulee edustaa korkeakouluja. Valtioneuvosto nimittää Tiedeneuvoston hallituksen jäsenet. Lisäksi valtioneuvosto voi antaa tarkempia määräyksiä Tiedeneuvoston tehtävistä, sisäisestä organisoitumisesta sekä sen hallituksen jäsenten nimittämisestä.

Tiedeneuvostoa koskevassa asetuksessa (Förordning med instruktion för Vetenskapsrådet, 2009:975) annetaan tarkempia säännöksiä muun muassa Tiedeneuvoston tehtävistä, hallituksesta ja tieteellisistä toimikunnista. Tiedeneuvoston hallituksessa on yhdeksän jäsentä, joista kuusi valitaan tieteellisten toimikuntien jäsenistä ja kolme nimittää valtioneuvosto. Hallituksen jäsenten toimikausi on kolme vuotta ja sama henkilö voidaan nimittää enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin.

Tiedeneuvostossa on kolme tieteellistä toimikuntaa (humanistiset ja yhteiskuntatieteet, lääketiede ja terveys sekä luonnontieteet ja tekniikka) sekä tutkimusinfrastruktuuri-toimikunta ja kaksi komiteaa (kasvatustieteellinen sekä taiteellisen tutkimuksen komitea). Lisäksi Tiedeneuvosto voi asettaa muita komiteoita. Tieteellisissä toimikunnissa on yhdeksän jäsentä, paitsi lääketieteen ja terveyden toimikunnassa, jossa on 11 jäsentä.

Tutkimusinfrastruktuurien pitkäjänteisen käyttömahdollisuuksien suunnittelun lisäksi

Tiedeneuvosto päättää tutkimusinfrastruktuurien rahoituksesta Tiedeneuvoston tarkemmin määrittelemissä asioissa. Tiedeneuvosto nimittää tutkimusinfrastruktuuri-toimikunnan puheenjohtajan ja jäsenet. Tiedeneuvosto päättää jäsenten lukumäärästä, mutta enemmistön tulee koostua eri alojen tutkijoista.

Tutkimusinfrastruktuuri-toimikunnassa on nykyisin puheenjohtajan lisäksi 12 jäsentä. Jäsenistä yhdeksän on eri alojen tutkijoita, joista esityksen tekevät tieteelliset toimikunnat. Kolme jäsentä edustaa muita tutkimusrahoittajia (Vinnova, Formas, Forte). Jäsenten toimikausi on kolme vuotta ja sitä voidaan jatkaa uudelle kolmevuotiskaudelle.

Tiedeneuvostoa koskevaan asetukseen on lisätty vuonna 2013 pykälä, jonka mukaan Tiedeneuvoston tulee asettaa yhteistyöryhmä yhdessä muiden kansallisten tutkimusrahoittajien (Vinnova, Formas, Forte, Energimyndighet) kanssa. Yhteistyöryhmän tehtävänä on laatia analyysejä, strategioita ja tutkimusohjelmia sekä tehdä ehdotuksia tutkimustoiminnan kehittämiseksi ja uudistamiseksi.

Norja

Forskningsrådet

Norjassa tieteellisen, hyödynnettävän, sovellettavan ja strategisen tutkimuksen rahoituksen toiminnot on kansallisesti keskitetty Tutkimusneuvostoon (Forskningsrådet). Tutkimusneuvostolla on myös Norjan hallituksen, valtion hallinnon sekä tutkimusyhteisön pääasiallisena tutkimuspoliittisena neuvonantajana toimimisen tehtävä. Yksi neuvoston keskeisistä tehtävistä on varmistaa Norjan riittävä tutkimus- ja kehitystyöhön panostaminen.

Tutkimusneuvoston tehtävänä on tunnistaa Norjan tutkimustarpeet ja suositella kansallisia painopisteitä, joita se tukee kohdennetuilla rahoitusinstrumenteillaan. Tutkimusneuvosto pitää käsissään strategisia ohjia uusien tieteenalojen edistämiseksi, huipputasoisien tutkimuksen edellytysten luomisessa ja uusin yhteiskuntalähtöisten aloitteiden huomiomisessa tutkimuksessa.

Tutkimusneuvoston hallituksen, hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä neljän tieteellisen yksikön puheenjohtajat

nimittää kuningas neljän vuoden toimikaudeksi. Jäseniltä vaaditaan tutkimuksen, liiketoiminnan, teollisuuden ja yhteiskunnallisten kysymysten tuntemusta. Yhdeksällä jäsenellä on kaksi yhteensä ei-henkilökohtaista varajäsentä. Jäsenet voidaan nimittää korkeintaan kahdeksi peräkkäiseksi kaudeksi.

Tutkimusneuvostoa ohjaa Norjan opetus- ja tutkimusministeriö, mutta neuvosto käy ministeriöiden budjettivalmisteluja varten vuosittain yksittäin keskustelut jokaisen Norjan kuudentoista ministeriön kanssa. Neuvoston tehtävänä on yhteensovittaa ministeriöiden näkemykset tutkimuksesta sekä tunnistaa kansallisia painopisteitä.

Tutkimusneuvoston äskettäisen arvioinnin taustaraportissa (Technopolis 31.8.2012) arvioitsijat toivat esiin koko tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kattavien rahoitus-, intresien yhteensovitus- ja strategisen neuvonannon tehtävien samanaikaisen hoitamisen haasteellisuuden myös resursoinnin näkökulmasta.

#### Tanska

Tanskassa laajapohjaisen organisaatiolähtöisen valmistelun jälkeen toteutui vuonna 2007 mittava yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteenkulutuminen. Uudistuksen jälkeen Tanskassa on kahdeksan yliopistoa ja 4 valtion tutkimuslaitosta. Yliopistoihin liittyneiden tutkimuslaitosten rahoitus valtion talousarviossa siirtyi valtaosin nykyiselle korkeakoulu- ja tiedeministeriölle. Tutkimuslaitoksia aiemmin ohjanneille ministeriöille jäi rahoitusta selvitysten ja viranomaistoimien hankkimiseen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän toimijoilta.

Uudistus arvioitiin tuoreeltaan 2009. Pääkritiikki kohdistui neljään yhdistymisestä kieltäytyneeseen tutkimuslaitokseen (yhdistymistarve tulisi arvioida uudelleen) sekä yhteen, itsenäisenä säilyneeseen yliopistoon (joka on kuitenkin pärjännyt järjestelmässä hyvin). Tuoreemmassa ja kevyemmässä juuri valmistuneessa arvioinnissa todettiin erityisesti poliittista päätöksentekoa palvelleiden tutkimuksen tulleen aiempaa läpinäkyvämmän ja tarvelähtöisemmän perustelluksi, kun ministeriöt ovat voineet hankkia tarvitsemansa tiedon

tutkimusjärjestelmän toimijoilta aiempaa vaapemmin.

Tanska perusti vuoden 2013 lopussa innovaatorahaston (1,5 miljardia Tanskan kruunua vuodessa eli n. 200 miljoonaa euroa) strategiseen tutkimukseen, uutta luovan teknologian kehittämiseen ja innovaatiotoimintaan. Rahoituksella pyritään varmistamaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan tehtyjen investointien realisoituminen ratkaisuihin yhteiskunnan haasteisiin, kasvun ja työpaikkoina. Rahasto muodostetaan yhdistämällä tanskalaiset strategisen tutkimuksen neuvosto (DSF), kansallinen uutta luovan teknologian rahasto (HTF) ja teknologia- ja innovaationeuvosto (RTI). Rahastossa työskentelee 50 henkilöä paitsi strategisen tutkimuksen rahoituksen tehtävissä, myös Euroopan unionin tutkimusrahoitusinstrumentteissä.

Innovaatorahastosta on tarkoitus tukea julkisen ja yksityisen sektorin yhteisiä hankkeita ja kumppanuuksia. Rahoituksen suuntaamisessa huomioidaan yhteiskunnalliset ja elinkeinoelämän tarpeet. Rahoitusta voivat hakea kaikki toimijat, mukaan lukien ulkomailla tutkimusta tanskalaisen yhteiskunnan kehittämisen tai Tanskan strategisten painopisteiden edistämisen hyväksi. Rahastoa johtaa riippumaton hallitus, joka päättää rahoituksesta sekä rahoitusinstrumenttien priorisoinnista ja kehittämisestä. Rahastoa perustettaessa sovittiin myös muista Tanskan tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kehittämistoimista vastaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin.

Tanskan parlamentin käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen (Lovforslag nr. L 107, Folketinget 2013-14) mukaan rahaston päätöksentekolin muodostuu puheenjohtajasta ja kahdeksasta jäsenestä, jotka nimittää korkeakoulu- ja tiedeministeriö. Kokoonpanolta edellytetään kaksoisenemmistöä eli enemmistöllä jäsenistä on oltava kokemusta yksityiseltä sektorilta, samoin kuin enemmistön on oltava tunnustettuja tutkijoita tai aktiivisia tutkijoita. Käytännössä tämä tarkoittaa, että osan jäsenistä on edustettava sekä yksityisen sektorin että tutkimuksen asiantuntijuutta. Lisäksi, kokoonpanosta on löydyttävä osaamista mm. teknologioiden kehittämisestä ja innovaatiotoiminnasta, strategisesta tutkimuksesta, tutkimustulosten hyödyntämisestä

ja kaupallistamisesta, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan rahoittamisesta sekä tutkimuksen ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kansainvälisestä yhteistyöstä. Jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi ja heillä on mahdollisuus tulla valituiksi yhdelle jatkokaudelle.

### 1.3 Nykytilan arviointi

Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän keskeiset osat on vastikään arvioitu, kun tutkimus- ja innovaationeuvoston arviointi valmistui maalikuussa 2014. Suomen Akatemian arvioi kansainvälinen tutkijaryhmä sekä ansioituneiden tutkijoiden muodostama paneeli. Suomen Akatemian arvioinnin (OKM 2013:14) johtopäätöksissä ja suosituksissa muun muassa esitettiin Suomen Akatemialle roolia strategisessa rahoituksessa tutkijalähtöisten aiheiden rahoituksen rinnalle sekä muutoksia Suomen Akatemian hallituksen kokoonpanoon.

Suomen Akatemian kansainvälistä arviointia tehtäessä valtioneuvoston periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi (5.9.2013) valmistelu oli käynnissä. Periaatepäätöksessä linjattiin, että Suomen tutkimus- ja innovaatorahoituksen valikoimaan lisätään strategisen tutkimuksen rahoitusväline, jota hoitamaan perustetaan Suomen Akatemian yhteyteen strategisen tutkimuksen neuvosto. Neuvoston kahdeksan jäsentä ja puheenjohtajan nimittäisi valtioneuvosto opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä. Valtioneuvoston periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksesta (5.9.2013) mukaisesti strategisen tutkimuksen neuvosto tekee aloitteen keskeisistä teema-alueista ja painopisteistä valtioneuvostolle, joka yleisistunnossaan päättää valtioneuvoston kanslian ja muiden ministeriöiden yhteistyönä strategisen tutkimusrahoituksen keskeisimmistä teema-alueista ja painopisteistä. Päätöstä valmisteltaessa kuullaan tutkimusasiantuntijoita sekä tutkimus- ja innovaationeuvostoa. Periaatepäätöksessä todetaan myös, että valtioneuvosto tai sen ministeriöt eivät osallistu rahoituksen osoittamiseen yksittäisille tutkimushankkeille tai -ryhmille.

Suomen Akatemian vuodesta 2010 uudistettu hallitus on toiminut aiempaa tehokkaammin ja läpinäkyvämmin sekä parantanut suomalaisen tieteen näkyvyyttä kansallisesti ja kansainvälisesti. Kuitenkin, Suomen Akatemian reagoitakyvyn lisäämiseksi on tärkeää uudistaa Suomen Akatemian hallinnollista rakennetta liikkumavaran lisäämiseksi ja rahoituksen painopisteiden nykyistä nopeamman muutoksen mahdollistamiseksi. Suomen Akatemian hallituksen kokoonpanon muuttaminen nousi Suomen Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa suositukseksi juuri reagoitakyvyn parantamisella perustellen.

Kansallinen tutkimuksen infrastruktuurien asiantuntijaryhmä on lyhyessä ajassa saanut käyntiin toimintamallin, joka on selkeyttänyt kansallista tutkimuksen infrastruktuurien kokonaisuutta, toiminnan suunnittelua sekä alan kansainväliseen kehitykseen osallistumista. Ongelmana on kuitenkin ollut, ettei asiantuntijaryhmä ole voinut käyttää julkista valtaa eikä ole voinut tehdä tutkimuksen infrastruktuureja koskevia rahoituspäätöksiä. Rahoituspäätökset on tehnyt Suomen Akatemian hallituksen asettama jaosto. Tämän vuoksi nykyinen toimintamalli on osoittautunut hankalaksi ja riittämättömäksi ratkaisuksi. On tavoiteltavaa, että toiminta vakiinnutettaisiin osaksi Akatemian rakenteita ja vakiintunutta hallinnollista menettelyä.

Nostamalla tutkimuksen infrastruktuurien suunnittelu- ja seurantavastuu lakiin Suomen Akatemiasta parannetaan sen ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä mahdollistetaan tieteellisten toimikuntien, tutkimusinfrastruktuurikomitean sekä strategisen tutkimuksen neuvoston toiminnan koordinointi sekä vahvistetaan ja vakiinnutetaan tutkimusinfrastruktuurikomitean asemaa tutkimuksen infrastruktuureihin liittyvissä kysymyksissä.

Valtion rahoitus tutkimus- ja kehittämis-toimintaan oli vuonna 2013 noin 2 miljardia euroa. Tästä kohdennettiin kilpailtuun tutkimusrahoitukseen Suomen Akatemialle noin 330 milj. euroa ja Innovaatorahoituskeskus Tekesille noin 540 milj. euroa. Yliopistojen tutkimustoiminnan perusrahoitukseen kohdennettiin noin 570 milj. euroa ja valtion tutkimuslaitosten noin 300 milj. euroa. Lisäksi valtion rahoitusta kohdennetaan yliopistollisten sairaaloiden ja ammattikorkeakoulujen

tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä ministeriöiden sitomattomiin tutkimusvaroihin yhteensä noin 260 milj. euroa.

Tutkimus- ja innovaatiojärjestelmään kuuluisi jatkossa kolme kilpaillun tutkimusrahoituksen välinettä, joista vastaisivat Suomen Akatemia, Innovaatorahoituskeskus Tekes ja strategisen tutkimuksen neuvosto. Tämä tarkoittaa, että tieteellisen tutkimuksen ja innovaatioiden rahoitusvälineiden rinnalle tulisi strategisesti suunnatun tutkimuksen rahoitusväline, joka rahoittaisi ongelmakeskeistä vuodesta 2017 alkaen tutkimusta noin 57 milj. eurolla, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin.

Suomen Akatemian tehtävänä on edistää tieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä, kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä, toimia asiantuntijaelimenä tiedepolitiikan kysymyksissä ja myöntää määrärahoja tieteelliseen tutkimukseen ja muuhun tieteen edistämiseen. Suomen Akatemia on keskeisin tieteellisen tutkimuksen rahoitusorganisaatio. Akatemian rahoitus on ensi sijassa laatuun ja kilpailuun perustuvaa. Yli 80 prosenttia Akatemian myöntämästä tutkimusrahoituksesta suuntautuu yliopistoissa tehtävään tutkimukseen. Merkittävin osa Akatemian rahoituksesta suuntautuu tutkijalähtöisiin tutkimushankkeisiin, muita tärkeitä rahoituskohteita ovat muun muassa tutkimusohjelmat ja tutkimuksen huippuyksiköt.

Innovaatorahoituskeskus Tekesin tehtävänä on edistää asiantuntemuksellaan ja rahoituksellaan teknologian ja innovaatioiden kehittämistä sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa sekä aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittymistä. Tekes edistää tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa tarjoamalla rahoitusta ja siihen liittyvää asiantuntemusta sekä verkostoitumisen mahdollisuuksia. Tekesin rahoitusinstrumentit ovat avustukset ja lainat. Sen asiakkaita ovat yritykset, korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja julkisten palvelujen tarjoajat. Tekesin tutkimusrahoituksesta noin kolmannes käytetään korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimuksen tukemiseen ja loput yritysten tuotekehityksen tukemiseen. Tekesin rahoitta-

massa tutkimuksessa painottuu elinkeinoelämän tarpeita tukeva tutkimus.

## **2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset**

### **2.1 Tavoitteet**

Suomen Akatemian hallituksen kokoonpano

Suomen Akatemian reagointikyvyn lisäämiseksi esitetään uudistettavaksi Suomen Akatemian hallituksen kokoonpanoa ja hallinnollista rakennetta liikkumavaran lisäämiseksi ja rahoituksen painopisteiden nykyistä nopeamman muutoksen mahdollistamiseksi.

Tutkimuksen infrastruktuurien kansallisen koordinoinnin tehostamiseksi, rahoituksen kohdentamisen ja rahoituspäätösten valmisteluprosessin ennakoitavuuden parantamiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi kansallisesta tutkimuksen infrastruktuurien asiantuntijaryhmästä olisi opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen sijaan syytä säätää laissa Suomen Akatemiasta. Tutkimusinfrastruktuurikomitea olisi Akatemian toimielin, jonka tehtävät olisivat lakitasoisesti säännelty.

Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN)

Esityksellä toimeenpannaan strategisen tutkimuksen neuvoston osalta valtioneuvoston periaatepäätös valtion tutkimuslaitosten ja tutkimuksen rahoituksen kokonaisuudistukseksi (VNp 5.9.2013). Periaatepäätöksen mukaisesti strategisen tutkimuksen vahvistamiseksi laajennetaan yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintoja ja palveluja tukevaa kilpaillua rahoitusta. Tieteellisen tutkimuksen ja innovaatioiden rahoitusvälineiden rinnalle perustetaan kolmas kilpaillun rahoituksen pilari, strategisesti suunnatun tutkimuksen rahoitusväline. Suomen Akatemian yhteyteen perustettava strategisen tutkimuksen neuvosto rahoittaa ongelmakeskeistä tutkimusta, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin. Strategisen tutkimuksen neuvosto olisi Suomen Akatemian yhteydessä uusi toimintamuoto. Sitä säänneltäisiin laissa Suomen Akatemiasta.

Hallinnollisena muutoksena, Suomen Akatemian hallituksen kokoonpanoa koskevan muutoksen lisäksi, tarkoituksena olisi joustavoittaa Akatemian toimielinten toimintaa siten, että toimielinten jäsenillä ei syntyisi esteellisyyttä pelkästään palvelussuhteen perusteella korkeakouluun tai tutkimuslaitokseen.

## 2.2 Keskeiset ehdotukset

Suomen Akatemian hallituksen kokoonpanoa muutettaisiin niin, että lain Suomen Akatemiasta mainitsemien valtioneuvoston nimittämien jäsenten määrää nostettaisiin ja tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat eivät enää olisi Suomen Akatemian hallituksen jäseniä, mutta heillä olisi läsnäolo- ja puheoikeus Akatemian hallituksessa. Lisäksi, valtioneuvoston periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi (VNp 5.9.2013) nojalla Suomen Akatemian yhteyteen perustettavan strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtaja ja tutkimusinfrastruktuurikomitean puheenjohtaja olisivat tieteellisten toimikuntien puheenjohtajien kanssa samassa asemassa Suomen Akatemian hallituksessa eli heillä olisi läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

*Tutkimusinfrastruktuurikomitea.* Tutkimuksen infrastruktuurien kansallisen koordinoinnin tehostamiseksi, rahoituksen kohdentamisen ja rahoituspäätösten valmisteluprosessin ennakoitavuuden parantamiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi kansallisesta tutkimuksen infrastruktuurien asiantuntijaryhmästä on opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen sijaan syytä säätää laissa Suomen Akatemiasta.

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksella on tarkoitus vahvistaa tutkimusta, joka palvelee yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä. Rahoitusta kohdennetaan tutkimukseen, jonka tarkoituksena on etsiä ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Tämä tarkoittaa, että rahoitusta kohdennetaan laaja-alaisesti erilaisten yhteiskunnan merkittävien ja suurien haasteiden tutkimukseen ja muun muassa tutkimukseen, joka palvelee elinkeinoelämän uudistumista ja kilpailukykyä, työelämän ja julkisen sektorin kehittämistä.

*Strategisella* tutkimuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä pitkäjänteistä, ongelmakeskeistä ja tieteellisesti korkeatasoista yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä palvelevaa tutkimusta, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin.

Uuden strategisen rahoituksen välineen avulla kanavoidaan osa nykyisestä tutkimusrahoituksesta valtioneuvoston tunnistamiin yhteiskunnan merkittävien ja suurien haasteiden tutkimukseen – mm. tutkimukseen, joka palvelee elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä, työelämän kehittämistä ja julkisen sektorin kehittämistä palvelevaa tutkimusta. Tavoitteena on myös osaltaan mahdollistaa tutkimuksen suuntaamista yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaisesti sekä tutkimuksen katvealueille. Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineen avulla toteutettavien tutkimushankkeiden aikajänne tulisi olemaan 3–6 vuotta. Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineen tavoitteena ei ole rahoittaa lyhytkestoisia selvitys-, seuranta- ja arviointitarpeita.

Teema-alueiden sekä rahoitettavien hankkeiden valinta tapahtuisi kolmiportaisella menettelyllä. Strategisen tutkimuksen neuvosto tekisi ensin aloitteen valtioneuvostolle strategisen tutkimuksen keskeisistä teema-alueista ja painopisteistä. Valmistellessaan aloitetta strategisen tutkimuksen neuvosto kuulisii muun muassa korkeakoulujen, tutkimuslaitoksien ja tiedeyhteisön edustajia sekä tutkimuksen tuloksien hyödyntämisen asiantuntijoita.

Valtioneuvoston kanslia koordinoisi strategisen tutkimuksen neuvoston aloitteen pohjalta valtioneuvoston päätöksen valmistelun yhteistoiminnassa eri ministeriöiden kanssa tutkimusasiantuntijoita ja tutkimus- ja innovaationeuvostoa kuullen. Valtioneuvoston yleisistunto päättäisi tutkimuksen keskeisimmät teema-alueet ja painopisteet. Teema-alueet valittaisiin siten, että ne ovat luonteeltaan Suomen kannalta tärkeitä, yhteiskunnallisen ongelmanratkaisun kannalta oleellisia ja uusia ennakoivia osaamis- ja tutkimusyhdistelmiä kehittäviä. Teema-alueet olisivat yleensä luonteeltaan monialaisia, monitieteisiä ja elinkaareltaan pitkäjänteisiä. Tarkoitus on, että valtioneuvosto päättäisi vuosittain



strategisen tutkimuksen teema-alueista ja painopisteistä.

Valtioneuvoston päätökseen perustuen strategisen tutkimuksen neuvosto päättäisi tämän jälkeen tutkimustoiminnan ohjelmarakenteesta, ohjelmien laajuudesta, tutkimushankkeiden valinnasta ja rahoituksesta sekä tarvittavista päätöksenteko- ja muiden tukirakenteiden perustamisesta. Hankkeiden valinta tapahtuisi avoimen haun kautta. Valtioneuvosto tai sen ministeriöt eivät osallistuisi rahoituksen osoittamiseen yksittäisille tutkimusohjelmille tai -hankkeille.

Strategisen tutkimuksen neuvosto päättäisi rahoitettavien hankkeiden valinnasta arvioimalla niiden yhteiskunnallista merkitystä, vaikuttavuutta ja tutkimuksen laatua. Strategisen tutkimuksen neuvosto päättäisi itse tarkemmista hankkeiden valintakriteereistä ja voisi tarkastella esimerkiksi hankkeiden strategista osuvuutta, ongelma- ja ratkaisukeskeisyyttä, vaikuttavuutta, kysyntälähtöisyyttä, lisäarvon synnyttämistä, monialaisuutta ja tutkimuksen laatua.

Valittujen teema-alueiden pohjalta luotavien ohjelmien ja niistä rahoitettavien hankkeiden määrän tulee olla rajattu, jotta rahoituksella saavutetaan toivottu tutkimuksen vaikuttavuus, tehokkuus ja uusien ratkaisujen löytäminen merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin. Ohjelmien ja hankkeiden lukumäärän tulee myös olla tasapainossa rahoituspäätösten volyymin kanssa, jotta niiden hallinnointikustannusosuudet eivät nouse suhteessa korkeiksi.

Ohjelmien ja hankepäätösten lisäksi strategisen tutkimuksen neuvosto vastaisi pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan tutkimushankkeiden seurannasta ja vaikuttavuuden arvioinnista. Julkisen tutkimusrahoituksen yleisten periaatteiden mukaisesti Suomen Akatemia päättää hankkeisiin hyväksyttävistä kustannuksista, jotka korvataan täysimääräisesti. Rahoitusta voitaisiin myöntää myös kansalliseksi vastinrahoitukseksi EU-hankkeisiin ja muihin kansainvälisten tutkimusrahoittajien hankkeisiin, jos hankkeet ovat valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden sekä neuvoston ohjelmarakenteen mukaisia.

Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineen tutkimusteemojen valinta, tutkimushankkeis-

ta päättäminen ja niiden rahoittaminen, sekä tutkimustoiminnan aikajänne poikkeaisivat valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan tutkimus- ja selvitystoiminnan vahvistamiseksi perustettavasta rahoitusvälineestä. Valtioneuvoston käyttöön koottavat tutkimus- ja selvitystoiminnan määrärahat ovat valtioneuvoston yhteisessä käytössä ja niitä osoitetaan valtioneuvoston yhteisiin, horisontaalisiin ja ministeriöiden hallinnonalakohtaisiin päätöksentekoa tukeviin tutkimus- ja selvityshankkeisiin. Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan tutkimus- ja selvitystoiminnan aikajänne olisi yleensä 1—3 vuotta. Tutkimus- ja selvitystoiminta olisi pääsääntöisesti selvityksiä, ennakoiteja, tutkimuskatsauksia, seurantatutkimuksia ja arvioiteja. Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan suunnitelmassa rahoitus osoitetaan valtioneuvoston yhteisiin ja ministeriöiden toimialoja tukevaan tutkimus- ja selvitystoimintaan. Valtioneuvoston kanslia kokoaa suunnitelman ja osoittaa suunnitelman mukaisesti hankerahoituksen ohjausvastuullisten ministeriöiden käyttöön.

Toiminnallisesti strategisen tutkimuksen neuvosto kytkeytyy Suomen Akatemian hallintovirastoon, ja Suomen Akatemian hallituksen päätökset koskevat sitä siltä osin kuin on kysymys hallintoviraston toimintatavoista. Neuvoston hallinnoinnissa pyritään hyödyntämään Akatemian hallintoviraston toimintatapoja tietojärjestelmineen kustannustehokkuuden takaamiseksi. Strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtajalla on Suomen Akatemian hallituksessa läsnäolo- ja puheoikeus, kuten tieteellisten toimikuntien puheenjohtajilla ja tutkimusinfrastruktuurikomitean puheenjohtajalla.

Strategiselle tutkimusrahoitukselle perustetaan valtion talousarvioon oma momentti, jolla on myöntövaltuutta ja vuosittaista arviomäärärahaa, mikä mahdollistaa rahoituspäätösten teon useammaksi vuodeksi kerrallaan, esimerkiksi 3—6 vuodeksi. Rahoitus tutkimushankkeille on täysimääräistä. Rahoitettuja hankkeita seurataan niiden käynnissä ollessa tarkastellen niin tuloksia kuin rahoituksen käyttöä. Ohjelmatoimintaa ja hankkeiden vaikuttavuutta on strategisen rahoituksen instrumentin toimivuuden todentamiseksi tarkasteltava myös hankkeiden pääty-

misen jälkeen. Strategisen tutkimuksen neuvosto voi myöntää kansallista vastinrahoitusta EU:n ja muiden kansainvälisten rahoittajien tukemiin tutkimushankkeisiin silloin kuin ne tukevat strategisen tutkimusohjelman mukaista toimintaa ja tulostavoitteita. Lähtökohteisesti rahoitusta voitaisiin myöntää myös ulkomaisille yhteisöille, jos hanke liittyy strategisiin tutkimusohjelmiin ja mikäli valtion talousarvion mukaan rahoitusta on tähän kohdennettavissa.

Tieteellisten toimikuntien, tutkimusinfrastruktuurikomitean ja strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien teema-alueiden ja painopisteiden komplementaarisuus varmistetaan ja suunnittelematon päällekkäisyydet vältetään menettelyllä, jossa kaikkia Suomen Akatemiassa tai sen yhteydessä rahoitusta valmistelevia ja myöntävien toimielinten käytännön toimintaa ohjaa Suomen Akatemian hallitus.

Tutkimusinfrastruktuurikomitea osana Suomen Akatemiaa seuraa ja kehittää kansallista ja kansainvälistä tutkimusinfrastruktuuritoimintaa, valmistele ja esittelee Suomen Akatemian hallitukselle hyväksyttäväksi tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelman, päättää tutkimusinfrastruktuurihankkeiden valinnasta sekä vastaa tutkimusinfrastruktuuripolitiikan ja -hankkeiden seurannasta. Kansallisesti merkittävien tutkimusinfrastruktuurien rahoittaminen tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtävänä tarkoittaa ensisijaisesti päätöksiä tähän tarkoitukseen valtion talousarviossa osoitetulta momentilta. Kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien jäsenmaksuista (esimerkiksi CERN ja ESO) päätetään Suomen Akatemian muissa rakenteissa. Akatemian hallitus voi osoittaa myös muita määrärahoja tutkimusinfrastruktuurikomitean päätettäväksi. Myös tieteelliset toimikunnat tekevät edelleen päätöksiä toimialaansa kuuluvan tutkimuksen infrastruktuurien rahoittamisesta. Sen sijaan kansallisesti kehitettävään ja seurattavaan tutkimuksen infrastruktuurien kokonaisuuteen kuuluisivat myös kansainväliset infrastruktuurit siltä osin kuin Suomi on tai pyrkii olemaan mukana infrastruktuurien ylläpidossa jäsenmaksujen tai vastaavien muodossa. Tutkimusinfrastruktuurien valmistelu ja toiminta tehdään usein kansainvälisenä yhteis-

työnä, minkä vuoksi tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtäviin kuuluu kansainvälisen ja eurooppalaisen kehityksen seuraaminen. Kuten tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat, strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtaja ja tutkimusinfrastruktuurikomitean puheenjohtaja on Akatemian hallituksessa puhe- ja läsnäolovaltainen.

#### Esteellisyys

Ennen yliopistouudistusta valtion palvelussuhteita koskevaa poikkeusta on voitu soveltaa myös Akatemian päätöksenteossa toimikunnan jäsenen ollessa palvelussuhteessa yliopistoon. Yliopistot muuttuivat vuoden 2010 alusta itsenäisiksi oikeushenkilöiksi, minkä vuoksi tätä poikkeusta ei enää voida soveltaa yliopistojen henkilökuntaan.

Kuntalaissa säännellään palvelussuhdejääviydestä poikkeussäännöksessä (52 §) vastaavasti, viitaten konserniohjauksen tehostamiseen: ”kun kunnanhallituksen tai muiden toimielinten jäsenet sekä johtavat viranhaltijat voisivat osallistua myös kuntayhtymän tai tytäryhteisön hallituksen työskentelyyn. Yhteisöjäävisäännökseen ehdotettavalla muutoksella tytäryhteisöjen hallinnossa kertynytä asiantuntemusta olisi mahdollista käyttää paremmin kunnan omassa päätöksenteossa”.

Säännöksellä on haluttu mahdollistaa kunnan tytäryhteisöjen hallinnossa kertyneen asiantuntemuksen hyödyntämistä luottamushenkilötoiminnassa ja kunnallisten toimielinten päätöksenteossa.

Vastaavasti Akatemiassa on tarpeen, että tiedeyhteisössä – korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa - hankittua asiantuntemusta saadaan hyödynnettyä Akatemian päätöksenteossa. Tämä on olennainen ja perustavaa laatua oleva toimikuntajärjestelmän etu ja tavoite, joka yliopistouudistuksen jälkeen on palvelussuhdejäävin takia vaarantunut.

Valtaosa Akatemian toimikunnan jäsenistä on palvelussuhteessa johonkin suomalaiseen yliopistoon. Palvelussuhdejääviä koskeva säännös Suomen Akatemiasta annetussa laissa mahdollistaisi edelleen yliopistoon palvelussuhteessa olevien tutkijoiden nimittämisen Akatemian tieteellisiin toimikuntiin. Näin aktiivitutkijoiden käyttäminen Akatemian päätöksenteossa olisi mahdollista myös jatkossa.

Tieteellisissä toimikunnissa säilyisi asiantuntemus, joka takaa Akatemian tutkimusrahoituspäätösten korkean tason. Lisäksi tutkimusorganisaatioiden hallinnossa kertynyttä asiantuntemusta olisi mahdollista käyttää Akatemian omassa päätöksenteossa.

Valtionhallinnossa esteellisyysäännöksiä sovelletaan myös valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä niiden käsitellessä valtion liikelaitoksia tai oikeudellisesti itsenäisiä yhteisöjä koskevia asioita. Valtioneuvosto ja sen ministeriöt vastaavat eri toimialoja koskevasta säädösvalmistelusta ja valvonnasta, minkä vuoksi valtioneuvoston jäsenten tai ministeriön virkamiesten riippumattomuuden varmistamiselle on erityisiä perusteita. Akatemialla ei ole vastaavaa toimivaltaa yliopistoihin tai muihin tutkimusorganisaatioihin nähden, joten Akatemian osalta palvelussuhdejäävisäntelyä ei kaikilta osin voi arvioida samoin perustein kuin valtioneuvostossa ja ministeriöissä. Näin ollen esteellisyydestä Akatemiassa olisi mahdollista säätää valtionhallinnosta poikkeavasti.

Ehdotuksen mukaan yliopiston tai muun tutkimusorganisaation palveluksessa oleva henkilö ei olisi esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn Akatemian hallituksessa, toimikunnassa, jaostossa tai muussa toimielimessä, jos hän on palvelussuhteessa yliopistoon tai muuhun tutkimuslaitokseen.

Ehdotettu poikkeus koskisi vain palvelussuhdejääviä. Jos palvelussuhdejäävisäntöksen tarkoittaman henkilön katsotaan saavan erityistä hyötyä tai kärsivän erityistä vahinkoa tehtävästä ratkaisusta, esimerkiksi yhteisöoikeudellisesta vastuustaan johtuen, hän olisi esteellinen intressijäävien perusteella.

Yllä olevaan viitaten ehdotetaan säädettäväksi Akatemiasta annettuun lakiin uusi 12a §, jolla tehtäisiin poikkeus hallintolain palvelussuhdejäävisäntöksen. Ehdotettavalla muutoksella pyrittäisiin mahdollistamaan korkeatasoinen asiantuntemus Akatemian päätöksenteossa väljentämällä yleislain esteellisyyssäntelyä.

#### Akateemikon arvonimi

Kotimaisten akateemikkojen enimmäismäärää esitetään nostettavaksi 12 kotimaisesta akateemikosta 16 akateemikkoon. Suoma-

laisen tiedeyhteisön koko on kasvanut ja tieteen tekemisen laatu parantunut sitten kotimaisten akateemikkojen enimmäislukumäärän asettamisen. Nostamalla kotimaisten akateemikoiden lukumäärää lisätään mahdollisuuksia käyttää akateemikoiden asiantuntemusta ja arvovaltaa tieteen yhteiskunnallisen aseman vahvistamisessa.

### 3 Esityksen vaikutukset

#### Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä voi kaikkien tavoitteiden toteutuessa olla merkittävä vaikutus suomalaisen tutkimus- ja innovaatioympäristön toimintaedellytysten vahvistamiseen ja kansantalouden osaamisperustaiseen kasvuun. Tutkimuksen infrastruktuurikonaisuuden kansallisen suunnittelun ja hallinnoinnin lisäksi on koko ajan entistä välttämättömämpää pystyä osallistumaan ja vaikuttamaan myös kansainväliseen infrastruktuurikehitykseen. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän on mahdollista kukoistaa kansainvälisessä eturintamassa tai sen tuntumassa vain ajantasaisessa ympäristössä.

Julkisen tutkimusjärjestelmän lisäksi esityksen tavoitteilla toteutuessaan on myönteisiä vaikutuksia myös yritysten toimintaan. Jos strategisen tutkimuksen neuvoston teema-alat ja painopisteet onnistutetaan valitsemaan sopivasti, voi suhteellisen pienellä rahoituksella olla vaikutusta kokonaisen toimialan toimintaedellytyksiin tai liiketoimintaan. Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitus kohdennettaisiin tutkimukseen, jonka tarkoituksena on etsiä ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin. Strategisen tutkimuksen tarkoituksena on palvella yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä tuottamalla ongelmakeskeistä, pitkäjänteistä ja ohjelmamuotoista tutkimusta.

#### Taloudelliset vaikutukset

Esitys ei lisää valtion menoja, mutta sillä saattaa olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia erityisesti valtion tutkimuslaitoksille. Strategisesti suunnattavan tutkimusrahoituksen kokoaminen mahdollistaa voimavarojen suuntaamisen uudelleen yhteiskunnan muuttuneiden tarpeiden mukaisesti. Valtion tut-

kimuslaitoksilta, Suomen Akatemialta ja Tekesiltä siirretään rahoitusta Suomen Akatemian yhteyteen perustettavan strategisen tutkimuksen neuvoston toimintaan. Lisäksi, valtion tutkimuslaitoksilta siirretään rahoitusta valtioneuvoston kansliaan ministeriöiden käytettäväksi välittömien tietotarpeiden tutkimus-, arviointi- ja selvitystoimintaan. Julkisen tutkimusrahoituksen määrästä, joka oli vuonna 2013 noin 2 miljardia euroa, julkisen kilpailtavissa olevan rahoituksen määrä kasvaa muutamalla prosentilla, mutta toisaalta kilpailuun osallistuvien valtion tutkimuslaitosten osaamisen ja kilpailukyvyyn ylläpitoon ja parantamiseen vaikuttava valtiolta tuleva perusrahoitusosuus pienenee. Valtioneuvostolla on keskitetysti aiempaa enemmän taloudellisia työkaluja tutkimukseen perustavassa päätöksenteossa. Suomen Akatemian hallintoviraston kannalta suunnitellut muutokset merkitsevät lisäresurssitarpeita, esimerkiksi henkilökuntaa ja tiloja strategisen tutkimuksen neuvoston toimintaan.

Strategien tutkimuksen rahoitusvälineeseen kootaan yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintoja ja palveluja tukeva kilpailtu tutkimusrahoitus siten, että vuonna 2017 on käytettävissä määrärahoja noin 57 miljoonaa euroa. Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineellä on käytettävissä määrärahoja vuonna 2015 16 milj. euroa, vuonna 2016 40 milj. euroa ja vuonna 2017 57 milj. euroa. Tutkimuslaitoksista siirrettävistä määrärahoista varataan osuus strategisen tutkimuksen neuvoston hallinnointiin. Lisäksi siirtyy Innovaatorahoituskeskus Tekesiltä 10 000 000 euron ja Akatemialta 7 500 000 euron tutkimusmäärärahan hallinnointia vastaavat määrärahat (143 000 euroa ja 202 000 euroa) strategisen tutkimuksen neuvoston hallinnointiin. Valtion vuoden 2015 talousarvioon esitetään perustettavaksi uusi momentti 29.40.54 strateginen tutkimusrahoitus opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle Suomen Akatemian hallinnoitavaksi. Momentille esitetään myöntövaltuutta ja se olisi arviomäärärahamomentti. Tämä budjetointimenettely mahdollistaisi monivuotisten, esimerkiksi 3—6 vuotisten, hankkeiden rahoittamisen.

Rahoitus kootaan asteittain vuosina 2015—2107 periaatepäätöksen liitteen 1 mukaisesti

viideltätoista valtion tutkimuslaitoksilta (52,5 milj. euroa), Suomen Akatemialta (7,5 milj. euroa) ja Innovaatorahoituskeskus Tekesiltä (10 milj. euroa). Vähennykset tutkimuslaitoksilta vuoteen 2017 mennessä ovat seuraavat: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 0,728 milj. euroa, Kotimaisten kielten keskus 0,174 milj. euroa, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus 5,984 milj. euroa, Elintarviketurvallisuusvirasto 0,142 milj. euroa, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 1,651 milj. euroa, Metsätutkimuslaitos 7,706 milj. euroa, Geodeettinen laitos 0,959 milj. euroa, Ilmatieteen laitos 3,462 milj. euroa, Geologian tutkimuskeskus 2,060 milj. euroa, VTT Teknologian tutkimuskeskus 16,566 milj. euroa, Mittatekniikan keskus 0,408 milj. euroa, Säteilyturvatekniikan keskus 1,314 milj. euroa, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 5,753 milj. euroa, Työterveyslaitos 3,143 milj. euroa ja Suomen ympäristökeskus 2,450 milj. euroa. Valtuuteen ja sen käytöstä aiheutuvaan määrärahaan sisältyy 3 milj. euron sektoritutkimussäästö ja 10 milj. euron sopeuttamissäästö. Valtion tutkimuslaitosten tulee sopeuttaa toimintansa valtion budjetin kautta tuleviin, väheneviin voimavaroihin, mikä tarkoittanee joissakin tapauksissa irtisanomisia vuoteen 2017 mennessä. Uusi rahoitusväline muuttaa merkittävästi tutkimuslaitosten rahoituksen rakennetta siten, että erityisesti niiden ulkopuolisen rahoituksen merkitys kasvaa jatkossa.

Strategisen tutkimuksen hallinnointikustannusten määrärahat (v. 2015 1 714 000 euroa) budjetoidaisiin Suomen Akatemian toimintamenoihin momentille 29.40.01 ja ne vähentäisivät uuden momentin 29.40.54 valtuutta ja määrärahoja. Tarkoituksena on, että strategisen tutkimuksen neuvoston hallinnointikustannukset eivät ylitä 3 prosenttia vuotuisesta noin 57 miljoonan euron tutkimushankkeiden myöntövolyyymistä. Hallinnointikustannusten lopulliseen toteumaan tulee vaikuttamaan mm. miten teema- ja ohjelmanmuodostusprosessit toteutetaan ja rahoitusprosessin kustannuksiin mm. toteutettavien teemojen ja ohjelmien lukumäärä. Tämä arvio perustuu siihen, että teemojen määrä olisi vuosittain 3—6. Uusi tehtävä, strategisen tutkimuksen neuvoston hallinnointityö, kasvattaisi Akatemian henkilötö-

määrää vuonna 2015 Akatemian arvion mukaan enintään 16 htv:llä. Strategisen tutkimusrahoituksen arviointikustannukset maksettaisiin tutkimusmäärärahoista eli uudelta momentilta 29.40.54, vastaava menettely on voimassa Akatemian muussakin tutkimusrahoituksessa. Lisäksi uuden momentin budjettiteksteihin sisällyttäneen varaus, että määrärahaa saa käyttää Suomen Akatemian rahoittamiin ohjelmiin liittyviin enintään 2 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen. Tällä varaudutaan strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien ohjelmien kannalta tärkeisiin, mutta ennakoimattomiin ja projektiluonteisiin tehtäviin.

Tutkimuksen infrastruktuurien asiantuntijaryhmän aseman muuttamisella tutkimusinfrastruktuurikomiteaksi ja nostamisella säädos- tasolle ei ole taloudellisia vaikutuksia. Tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtävänä on hallinnoida valtion talousarvion momenttia (29.40.22) tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittamiseksi, johon tämä esitys ei aiheuta muutoksia. Hallinnoinnista huolehditaan Suomen Akatemian nykyisillä hallinto- resursseilla, jotka se on aiemmin kohdentanut tähän toimintaan.

Akatemian toimielinten kokoonpanossa tulee ottaa huomioon se, mitä laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) on säädetty.

## 4 Asian valmistelu

### 4.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

Tula-periaatepäätöksen ja Suomen Akatemian kansainvälisen arvioinnin jälkeen opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 25.10.2013 laajapohjaisen ohjausryhmän seuraamaan valtioneuvoston periaatepäätöksen 5.9.2013 mukaista strategisen tutkimuksen neuvoston perustamisen valmistelua. Ohjausryhmässä oli edustettuina opetus- ja kulttuuriministeriö, valtioneuvoston kanslia, Ammattikorkeakoulujen rehtorien neuvosto Arene ry, Tutkimuslaitosten johtajien neuvosto, Liikenne- ja viestintäministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Akademia, Innovaatorahoituskeskus Tekes, Suomen yliopistojen rehtorien

neuvosto Unifi ry, Valtiovarainministeriö ja Ympäristöministeriö. Ohjausryhmä järjesti 16.12.2013 kuulemistilaisuuden Akatemialain säädosmuutoksista. Kuulemistilaisuuteen kutsuttiin ministeriöt, tutkimuslaitokset, ammattikorkeakoulut, Arene ry, Elinkeinoelämän keskusliitto, Teknologiateollisuus ry, Sitra, Suomen Akademia, Tekes, tutkimus- ja innovaationeuvosto, Unifi ry, yliopistot ja Suomen Akatemiaa edustavat henkilöjärjestöt Pardia, JUKO ja JHL. Lisäksi tilaisuuden videoinnista informoitiin sidosryhmiä.

Akatemialain säädosmuutokset valmisteltiin opetus- ja kulttuuriministeriössä virkатыönä. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi Akatemialain säädosmuutoksista lausunnot ministeriöiltä, valtion tutkimuslaitoksilta, ammattikorkeakouluilta, poliisiammattikorkeakoululta, Arene ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Sitralta, Suomen Akatemialta, Innovaatorahoituskeskus Tekesiltä, Tutkimus- ja innovaationeuvostolta, Unifi ry:ltä, yliopistoilta, maanpuolustuskorkeakoululta, Akava ry:ltä, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:ltä, Palkansaajajärjestö Pardia ry:ltä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä, arkistolaitokselta, Julkisan Koulutettujen neuvottelujärjestö Juko ry:ltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, Tieteellisten seurain valtuuskunnalta, Varastokirjastolta, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, Elinkeinoelämän tutkimuslaitokselta, Palkansaajien tutkimuslaitokselta, Pellervon talous tutkimukselta, Tieteentekijöiden liitolta, Suomen Akatemian henkilökuntayhdistykseltä ja Teknologiateollisuus ry:ltä. Lausun- tokierroksen aikana ohjausryhmä järjesti 23.1.2014 toisen keskustelutilaisuuden uudistuksesta. Valmisteluaineisto on ollut nähtävillä opetus- ja kulttuuriministeriön internet –sivuilla.

### 4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnoksesta saatiin lausunnot yhteensä 58 lausunnonantajalta. Yhteenveto annetuista lausunnoista on julkaistu opetus- ja kulttuuriministeriön internet –sivuilla. Lausunnoissa luonnoksen katsotaan vastaavan hyvin periaatepäätöksen linjauksia. Tutkimusinfrastruktuurikomitean perustaminen katsotaan

lausunnoissa erittäin tärkeäksi. Kritiikki ja näkemyserot luonnoksessa esitettyyn kohdistuivat annetuissa lausunnoissa erityisesti Akatemian hallituksen kokoonpanoon ja strategisen tutkimuksen neuvostoon. Hallitukselle esitettyä uutta kokoonpanoa vierastivat monet tiedeyhteisöä edustavat lausunnonantajat, jotka eivät kokeneet perustelluksi muuttaa toimikuntien puheenjohtajien asemaa hallituksessa. Strategisen tutkimuksen neuvoston tehtävää, sen kokoonpanoa ja suhdetta valtioneuvostoon kritisoitiin myös monissa lausunnoissa. Tiedeyhteisön kuulemista päätöksenteossa korostettiin lisäksi monissa lausunnoissa.

Lausuntojen perusteella on esityksen pykälä ja erityisesti perusteluja monilta kohdin muutettu tai täydennetty. Perusteluissa on muun muassa pyritty avaamaan strategisen tutkimuksen neuvoston tehtäväalaa, suhdetta valtioneuvostoon ja neuvoston jäsenten nimitysprosessia. Pykäläkohtaisia muutok-

sia on tehty säännöksiin tutkimusinfrastruktuurikomiteasta, strategisen tutkimuksen neuvostosta ja toimielinten jäsenten esteellisyyttä koskeviin pykäliin. Lisäksi esitetään teknislousteisia muutoksia lain 12 §:n osalta. Annettuja lausuntoja ja niistä aiheutuvia muutostarpeita käsiteltiin myös ohjausryhmässä.

## **5 Tarkemmat säännökset ja määräykset**

Strategisen tutkimuksen neuvoston tutkimusrahoitukseen liittyvä valtioneuvoston kanslian koordinoima eri ministeriöiden välinen yhteistyö valtioneuvoston päättäessä tutkimuksen keskeisistä teema-alueista ja painopisteistä edellyttäneen muutoksia valtioneuvoston ohjesääntöön (262/2003) ja valtioneuvoston asetukseen valtioneuvoston kansliasta (393/2007).

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

## 1 Lakiehdotuksen perustelut

**1 §. Hallinnollinen asema.** Ministeriön nimen muuttamisen johdosta pykälää esitetään muutettavaksi siten, että päivitetään ministeriön nimi nykyiseen muotoon opetus- ja kulttuuriministeriöksi.

**2 §. Tehtävät.** Ministeriön nimen muuttamisen johdosta pykälän 5 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että päivitetään ministeriön nimi nykyiseen muotoon opetus- ja kulttuuriministeriöksi.

**3 §. Hallitus.** Hallituksen kokoonpanoa muutettaisiin siten, että hallituksessa olisi puheenjohtajan lisäksi vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäseninä eivät jatkossa toimisi tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat, mutta tiedonkulun ja Akatemian työn yhteensovittamisen edistämiseksi heillä olisi läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa. Myöskään Akatemian pääjohtaja ei enää toimisi hallituksen jäsenenä, vaan pääjohtaja vastaisi hallituksessa käsiteltävien asioiden valmistelusta, esittelystä ja toimeenpanosta. Tämä ei tarkoita sitä, että pääjohtajan tulisi esitellä kaikki hallituksessa käsiteltävät asiat, mutta hänellä olisi vastuu asioiden vaatimasta riittävästä valmistelusta silloinkin kun Akatemian muut virkamiehet esittelevät asioita hallitukselle.

Hallituksen jäsenten nimittäminen sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan määrääminen säilyisivät nykyiseen tapaan valtioneuvoston toimivallassa. Myös edellytykset hallituksen jäsenenä toimimiseen säilyisivät nykyisenlaisina. Valtion virastojen ja laitosten hallituksissa ja johtokunnissa on lähes säännönmukaisesti myös henkilökunnan edustus. Suomen Akatemian hallituksen toimenkuva poikkeaa kuitenkin tavanomaisten virastojen vastaavien toimielinten toimenkuvasta. Akatemian hallituksen päätöksenteko kohdistuu valtaosin strategisiin tiedepoliittisiin ja tutkimusrahoituskysymyksiin kun taas Akatemian henkilöstön kannalta keskeiset kysymykset liittyvät ensi sijassa hallintoviraston toimintaa, joten henkilöstön edustus tulee turvata viraston sisäisin toimenpitein.

**4 §. Hallituksen tehtävät.** Ministeriön nimen muutoksesta johtuen pykälän 1 kohtaa

esitetään muutettavaksi siten, että päivitetään ministeriön nimi opetus- ja kulttuuriministeriöksi.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 kohta, jossa säädettäisiin Akatemian hallituksen tehtäväksi tieteellisten toimikuntien, strategisen tutkimuksen neuvoston ja tutkimusinfrastruktuurikomitean työn yhteen sovittaminen. Tällä pyritäisiin varmistamaan se, että toimielinten toiminnassa ei syntyisi päällekkäisyyksiä.

Pykälän 5 kohdassa, joka nykyisessä laissa on kohtana 4, säädettäisiin hallituksen tehtäväksi Akatemian määrärahojen kohdentaminen tieteellisten toimikuntien ja uuden lakisääteisen toimielimen, tutkimusinfrastruktuurikomitean kesken ja eri tarkoituksiin.

**5 a §. Tutkimusinfrastruktuurikomitea.** Tutkimusinfrastruktuurikomitean perustamisella Suomen Akatemiaan pyritäisiin vakiinnuttamaan kansallinen tutkimusinfrastruktuuripolitiikka läpinäkyvämmäksi, toimialat läpäiseväksi ja ennakoitavammaksi kokonaisuudeksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on päätöksellään (OKM/15/500/2011, korvattu päätöksellä OKM/4/500/2013) antanut Suomen Akatemialle tehtäväksi asettaa kansallinen laajapohjainen tutkimusinfrastruktuurien asiantuntijaryhmä sekä hallinnoida tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittamista valtion talousarviossa osoitetuin varoin (momentti 29.40.22 vuonna 2014). Koska komitean tehtäviin kuuluisi myös toimivalta rahoituspäätösten osalta, katsotaan perustelluksi säätää komitean toiminnasta laissa.

Tutkimusinfrastruktuurikomitea seuraisi ja kehittäisi kansallista ja kansainvälistä tutkimusinfrastruktuuritoimintaa, valmistelisi ja esittelisi Suomen Akatemian hallitukselle hyväksyttäväksi tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelman sekä päättäisi tutkimusinfrastruktuurihankkeiden valinnasta ja seurannasta. Hankevalinta tarkoittaisi, että tutkimusinfrastruktuurikomitea päättäisi hankkeiden rahoituksesta.

Tutkimusinfrastruktuurikomitean toimivuuden varmistamiseksi, tutkimusinfrastruktuurien kansallisen kokonaisuuden hallitsemiseksi sekä nopeastikin muuttuviin tarpeisiin reagoimiseksi komitean nimittäisi Suo-

men Akatemia opetus- ja kulttuuriministeriötä kuultuaan. Suomen Akatemia on asettanut kansallisen tutkimusinfrastruktuurien asiantuntijaryhmän keväällä 2012 toimikaudeksi joka päättyy 31.12.2015. Toiminnan jatkuvuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että tämän lain tullessa voimaan Suomen Akatemia nimittäisi nykyisen tutkimusinfrastruktuurien asiantuntijaryhmän jäsenet jatkamaan tutkimusinfrastruktuurikomitean jäsenenä vuoden 2015 loppuun saakka.

Puheenjohtajalta ja jäseniltä edellytettäisiin, että heillä on monipuolisesti kokemusta tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän organisaatioiden toiminnasta sekä tutkimusinfrastruktuurien merkityksen tuntemusta ja että he ovat tunnustettuja tutkijoita tai tiedepoliitiikan asiantuntijoita. Tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtävänä olisi osaltaan tukea Suomen Akatemian tiedepoliittista asiantuntijatehtävää. Komitean rooli olisi siten erilainen kuin tieteellisten toimikuntien. Tämän vuoksi Suomen Akatemian hallintoviraston henkilöstöä voisi kuulua komiteaan puheenjohtajana tai jäsenenä sen tehtävien koordinoimisen varmistamiseksi. Akatemian hallitus päättäisi komitean jäsenten määrästä ja nimittäisi jäsenet enintään kolmen vuoden määräajaksi.

**5 b §.** *Strategisen tutkimuksen neuvosto.* Strategisen tutkimuksen neuvosto toimisi Suomen Akatemian yhteydessä. Pykälän ensimmäisessä momentissa säädettäisiin neuvoston tehtävistä. Neuvoston tulisi tehdä valtioneuvostolle aloite strategisen tutkimuksen keskeisistä teema-alueista ja painopisteistä. Valtioneuvoston päätökseen perustuen neuvosto päättäisi strategisen tutkimustoiminnan ohjelmarakenteesta. Teema-alueet ja painopisteet sekä niihin perustuva ohjelmarakenne on tarkoitus päättää vuosittain. Neuvostolle kuuluisi myös toimivalta tutkimushankkeiden valinnan osalta. Hankevalinta tarkoittaisi, että strategisen tutkimuksen neuvosto päättäisi hankkeiden rahoituksesta. Tutkimushankkeiden valinnassa tulisi pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaisesti arvioida hankke-esitysten yhteiskunnallista merkitystä, vaikuttavuutta ja tutkimuksen laatua. Julkisen tutkimusrahoituksen yleisten periaatteiden mukaisesti Suomen Akatemia päättäisi hankkeisiin hyväksyttävistä kustannuksista,

jotka korvataan täysimääräisesti. Rahoitusta voitaisiin myöntää myös kansalliseksi vastinrahoitukseksi EU-hankkeisiin ja muihin kansainvälisten tutkimusrahoittajien hankkeisiin, jos hankkeet ovat valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden sekä neuvoston ohjelmarakenteen mukaisia. Neuvoston tehtäviin kuuluisi pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan myös tutkimushankkeiden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi.

Pykälän 2 momentin mukaisesti strategisen tutkimuksen neuvostossa olisi puheenjohtajan lisäksi kahdeksan valtioneuvoston opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä nimitettävää jäsentä. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää laaja-alaisesti esityksiä jäsenistä keskeisiltä toimijoilta, kuten korkeakouluilta, tutkimuslaitoksilta, ministeriöiltä ja työelämän muilta edustajilta. Neuvoston jäsenten tulisi olla tunnustettuja tutkijoita ja tutkimuksen asiantuntijoita, jotka edustavat tutkimuksen käyttäjiä. Lisäksi neuvostossa tulisi olla kokemusta laajoista hallinnon tai elinkeino- ja muun työelämän taikka tutkimuksen muutosten johtamisesta. Neuvoston kokoonpanolta edellytetään kaksoisenemmistöä eli enemmistön jäsenistä on oltava tunnustettuja tutkijoita, samoin kuin enemmistön on oltava tutkimuksen asiantuntijoita, jotka edustavat tutkimuksen käyttäjiä. Käytännössä kaksoisenemmistö tarkoittaisi sitä, että osan jäsenistä on oltava sekä tunnustettuja tutkijoita että tutkimuksen käyttäjiä edustavia tutkimuksen asiantuntijoita, jotka voivat toimia esimerkiksi tutkimuslaitoksissa tai muussa julkishallinnossa sekä elinkeinoelämässä. Puheenjohtaja ja jäsenet nimitettäisiin pykälän 3 momentin mukaisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi ja enintään kolmen vuoden jatkokaudeksi.

Strategisen tutkimuksen neuvosto, toimiesaan Suomen Akatemian yhteydessä, käyttäisi Suomen Akatemian hallintoviraston tuottamia hallinnollisia palveluita ja noudattaisi Suomen Akatemian hallituksen hallintovirastoa koskevia päätöksiä ja hallintoviraston käytäntöjä. Neuvoston toimintaa hoitavat hallintoviraston henkilökuntaan kuuluvat virkamiehet. Strategisen tutkimuksen neuvoston toiminnan, päätöksenteon ja muutoksenhaun osalta sovellettaisiin Suomen Akatemiasta annettua lakia.



**6 §. Hallituksen jaostot.** Pykälään esitettävät muutokset olisivat luonteeltaan lähinnä teknisiä ja perustuvat esitettävien uusien toimielinten, tutkimusinfrastruktuurikomitean ja strategisen tutkimuksen neuvoston perustamiseen. Uudet toimielimet huomioitaisiin myös Akatemian hallituksen jaostotyöskentelyssä.

**8 §. Hallintovirasto.** Pykälässä säädetään Akatemian hallintoviraston tuottamista palveluista. Nykyisen säännöksen mukaan hallintovirasto hoitaa Akatemian ja sen tieteellisten toimikuntien hallintoa ja vastaa asioiden valmistelusta sekä päätösten esittelystä ja toimeenpanosta. Pykälään esitetään lisättäväksi Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea ja Akatemian yhteydessä toimiva strategisen tutkimuksen neuvosto. Samalla selkeyden vuoksi pykälässä mainittaisiin myös Akatemian tieteelliset toimikunnat.

**10 §. Akateemikon arvonimi.** Pykälässä säädetään akateemikon arvonimen myöntämisestä. Vastaava säännös laissa on ollut alusta lähtien koko nykymuotoisen Suomen Akatemian toiminnan ajan. Arvonimi voidaan myöntää erittäin ansioituneelle kotimaiselle tai ulkomaiselle tieteenharjoittajalle. Akateemikon arvonimen myöntää tasavallan presidentti Suomen Akatemian hallituksen esityksestä. Arvonimi voi samanaikaisesti olla enintään kahdellatoista kotimaisella tieteenharjoittajalla. Ulkomaisten tieteenharjoittajien arvonimen haltijoiden lukumäärää ei ole rajoitettu. Arvonimeä koskeva toimituskirja on maksuton. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kotimaisten akateemikon arvonimen haltijoiden enimmäismäärää lisätäisiin neljällä, kahdestatoista kuuteentoista.

Vuosina 1948—1969 toimineessa Suomen Akatemiassa oli kaksitoista akateemikon virkaa, joista osa edusti tieteitä ja osa taiteita. Palkan lisäksi akateemikoille myönnettiin myös rahoitusta työhönsä. Vuodesta 1970 akateemikon arvonimi on ollut valtiovalan antama korkein arvonimi ansioituneimmille tieteen- ja taiteenharjoittajille. Arvonimeen ei liity rahoitusta tai muita aineellisia etuja. Tieteen akateemikoiden enimmäislukumäärä on säilynyt muuttumattomana vuodesta 1970 lähtien.

Suomalainen tutkijakunta on määrältään kasvanut hyvin merkittävästi niistä ajoista,

jolloin nykymuotoista Suomen Akatemiaa koskeva laki säädettiin ensimmäisen kerran ja arvonimien lukumäärä rajattiin kahteen-toista. Lisäksi suomalaisen tieteen taso on viime vuosikymmeninä noussut ja korkeatasoisten tutkijoiden muodostama tutkijoiden huippu laajentunut. Myös tieteenaloilla on tapahtunut kehitystä, jonka seurauksena on syntynyt lukuisia kokonaan uusia tieteen- ja tutkimuksen aloja. Suomalaisen tiedeyhteisön koko on kasvanut ja tieteen tekemisen laatu parantunut sitten kotimaisten akateemikkojen enimmäislukumäärän asettamisen. Nostamalla kotimaisten akateemikoiden lukumäärää lisätään mahdollisuuksia käyttää akateemikoiden asiantuntemusta ja arvovaltaa tieteen yhteiskunnallisen aseman vahvistamisessa.

Taiteen akateemikkojen enimmäismäärää nostettiin kahdeksasta yhteentoista vuonna 2008, kun lakia taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista muutettiin.

**12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset.** Pykälään esitetään tehtäväksi tarvittavat tekniluonteiset muutokset, jotka johtuvat Akatemian uusista toimielimistä. Vastaavasti myös valtioneuvoston asetuksen Suomen Akatemiasta (979/2009) 2 §, jossa säädetään tarkemmin Akatemian ja sen toimielinten toiminnasta, tulee muuttaa vastaamaan Akatemian uutta organisaatiota.

**12 a §. Esteellisyys.** Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 12a §. Pykälän tarkoituksena olisi edistää asioiden käsittelyä Akatemian toimielimissä. Toimielimen jäsenen palvelusuhde yliopistoon tai muuhun tutkimusorganisaatioon, joka Akatemiassa käsiteltävässä asiassa olisi asianosainen, ei yksinään muodostaisi kyseiselle jäsenelle esteellisyyttä osallistua päätöksentekoon. Mahdollista esteellisyyttä arvioitaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon kaikki muut hallintolaissa säädetyt esteellisyyssperusteet.

## 2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014, jotta strategisen tutkimuksen neuvosto voisi tehdä rahoituspäätöksiä vuoden 2015 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan edus- tus:  
kunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehd-

## Laki

### Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan Suomen Akatemiasta annetun lain (922/2009) 1—4, 6, 8, 10 ja 12 §, sekä lisätään lakiin uusi 5 a, 5 b sekä 12 a § seuraavasti:

#### 1 §

##### *Hallinnollinen asema*

Suomen Akatemia on tiedehallinnon keskuselin, joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan.

#### 2 §

##### *Tehtävät*

Akatemian tehtävänä on:

- 1) edistää tieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä;
- 2) kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä;
- 3) toimia asiantuntijaelimenä tiedepolitiikkaa koskevissa kysymyksissä;
- 4) myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen, tutkijankoulutukseen ja tutkimusedellytysten kehittämiseen; sekä
- 5) suorittaa muut tiedepoliittiset asiantuntijatehtävät, joista valtioneuvoston asetuksella säädetään tai jotka opetus- ja kulttuuriministeriö sille antaa.

#### 3 §

##### *Hallitus*

Akatemian toimintaa ohjaa ja valvoo hallitus. Hallituksella on puheenjohtaja sekä vähintään viisi ja enintään seitsemän muuta jäsentä. Valtioneuvosto nimittää opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä puheenjohtajan ja hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenillä tulee olla kokemusta tutkimustyöstä ja riittävä tiedepolitiikan asiantuntemus. Valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Sama henkilö voidaan nimittää enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin.

Hallituksessa on läsnäolo- ja puheoikeus tieteellisten toimikuntien, strategisen tutkimuksen neuvoston ja tutkimusinfrastruktuurikomitean puheenjohtajilla.

Akatemian pääjohtaja vastaa hallituksessa käsiteltävien asioiden valmistelusta, esittelystä ja toimeenpanosta.

#### 4 §

##### *Hallituksen tehtävät*

Akatemian hallitus päättää asiat, jotka koskevat:

- 1) Akatemian yleisiä toimintalinjoja ja tavoitteita ottaen huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa sovitut tavoitteet;
- 2) tieteellisten toimikuntien, strategisen tutkimuksen neuvoston ja tutkimusinfrastruktuurikomitean työn yhteensovittamista;
- 3) tieteellisten toimikuntien toimialoja ja kahden tai useamman toimikunnan välisten tutkimusalojen edistämistä;
- 4) Akatemian toimintaa ja taloutta koskevia suunnitelmia, talousarvioehdotusta ja tulos-sopimusta;
- 5) määrärahojen kohdentamisesta tieteellisten toimikuntien ja tutkimusinfrastruktuurikomitean kesken ja eri tarkoituksiin;
- 6) johtosääntöä;
- 7) tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymistä;
- 8) muita Akatemian kannalta laajakantoisia tai periaatteellisesti merkittäviä seikkoja.

#### 5 a §

##### *Tutkimusinfrastruktuurikomitea*

Akatemiassa on tutkimusinfrastruktuurikomitea, jonka tehtävänä on:

- 1) seurata ja kehittää kansallista ja kansainvälistä tutkimusinfrastruktuuritoimintaa;

2) tehdä esitys Akatemian hallitukselle tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelmasta;

3) päättää tutkimusinfrastruktuurihankkeiden valinnasta ja vastata hankkeiden seurannasta.

Akatemian hallitus nimittää opetus- ja kulttuuriministeriötä kuultuaan tutkimusinfrastruktuurikomitean puheenjohtajan ja jäsenet. Puheenjohtajalta ja jäseniltä edellytetään, että heillä on monipuolisesti kokemusta tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän organisaatioiden toiminnasta sekä tutkimusinfrastruktuurien merkityksen tuntemusta ja että he ovat tunnustettuja tutkijoita tai tiedepolitiikan asiantuntijoita. Akatemian hallitus päättää komitean jäsenten määräästä.

Akatemia nimittää jäsenet enintään kolmen vuoden toimikaudeksi.

#### 5 b §

##### *Strategisen tutkimuksen neuvosto*

Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka tehtävänä on:

1) tehdä valtioneuvostolle aloite strategisen tutkimuksen keskeisistä teema-alueista ja painopisteistä;

2) päättää strategisen tutkimustoiminnan ohjelmarakenteesta valtioneuvoston teema-alueita ja painopisteitä koskevaan päätökseen perustuen;

3) päättää tutkimushankkeiden valinnasta yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella;

4) vastata tutkimushankkeiden seurannasta ja vaikuttavuuden arvioinnista.

Valtioneuvosto nimittää opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä strategisen tutkimuksen neuvoston jäseniksi puheenjohtajan ja kahdeksan jäsentä. Neuvostossa tulee olla tunnustettuja tutkijoita ja tutkimuksen asiantuntijoita, jotka edustavat tutkimuksen käyttäjiä. Lisäksi neuvostossa tulee olla kokemusta laajoista hallinnon tai elinkeino- ja muun työelämän taikka tutkimuksen muutosten johtamisesta.

Neuvoston jäsenet nimitetään enintään kolmen vuoden määräajaksi ja enintään kolmen vuoden jatkokaudeksi.

#### 6 §

##### *Hallituksen jaostot*

Kahden tai useamman tieteellisen toimikunnan taikka yhden tai useamman tieteellisen toimikunnan ja tutkimusinfrastruktuurikomitean alaan kuuluva asia voidaan Akatemian hallituksen päätöksellä siirtää hallituksen asettaman jaoston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Jaoston jäseniksi voidaan määrätä vain hallituksen ja tieteellisten toimikuntien, tutkimusinfrastruktuurikomitean ja strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtajia ja jäseniä.

#### 8 §

##### *Hallintovirasto*

Akatemiassa on hallintovirasto, joka hoitaa Akatemian, sen tieteellisten toimikuntien ja tutkimusinfrastruktuurikomitean, sekä strategisen tutkimuksen neuvoston hallintoa ja vastaa asioiden valmistelusta sekä päätösten esittelystä ja toimeenpanosta.

#### 10 §

##### *Akateemikon arvonimi*

Tasavallan presidentti voi Suomen Akatemian hallituksen esityksestä myöntää akateemikon arvonimen erittäin ansioituneelle kotimaiselle tai ulkomaiselle tieteenharjoittajalle. Akateemikon arvonimi voi olla samanaikaisesti enintään kuudellatoista kotimaisella tieteenharjoittajalla. Toimituskirja, jolla arvonimi myönnetään, on maksuton.

#### 12 §

##### *Tarkemmat säännökset ja määräykset*

Tarkempia säännöksiä Akatemian tehtävistä, hallituksesta, tieteellisistä toimikunnista, infrastruktuurikomiteasta, strategisen tutkimuksen neuvostosta ja niiden toiminnasta, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Siltä osin kuin 1 momentissa tarkoitetuista asioista ei ole säädettävä valtioneuvoston

asetuksella, voidaan niistä antaa määräyksiä hallituksen hyväksymässä johtosäännössä.

Akatemian hallintovirastosta ja sen sisäisestä toiminnasta annetaan tarkemmat määräykset työjärjestyksessä, jonka pääjohtaja vahvistaa.

12 a §

*Esteellisyys*

Akatemian toimielimen jäsen ei ole esteellinen käsittelemään asiaa yksinomaan sillä perusteella, että hän on palvelussuhteessa yliopistoon tai muuhun tutkimusorganisaatioon, joka on asiassa asianosainen. Toimieli-

men jäsen on kuitenkin esteellinen, jos hän on palvelussuhteensa perusteella esitellyt tai muuten vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-  
ta 2014.

Ensimmäisen tämän lain voimaantulon jälkeen nimitettävän Akatemian hallituksen ja strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenen toimikausi päättyy 31 päivänä joulukuuta 2018.

Lain 3 §:n 1 momentissa säädettyä toimikausia koskevaa rajoitusta ei sovelleta tämän lain voimaan tullessa hallituksessa oleviin.

Helsingissä 3 päivänä huhtikuuta 2014

**Pääministeri**

**JYRKI KATAINEN**

Opetusministeri *Krista Kiuru*

**Laki****Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan Suomen Akatemiasta annetun lain (922/2009) 1—4, 6, 8, 10 ja 12 §, sekä  
lisätään lakiin uusi 5 a, 5 b sekä 12 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Hallinnollinen asema**Hallinnollinen asema*

Suomen Akatemia on tiedehallinnon keskuselin, joka kuuluu opetusministeriön hallinnonalaan

Suomen Akatemia on tiedehallinnon keskuselin, joka kuuluu *opetus- ja kulttuuriministeriön* hallinnonalaan.

2 §

2 §

*Tehtävät**Tehtävät*

Akatemian tehtävänä on:  
1) edistää tieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä;  
2) kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä;  
3) toimia asiantuntijaelimenä tiedepolitiikkaa koskevissa kysymyksissä;  
4) myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen, tutkijankoulutukseen ja tutkimusedellytysten kehittämiseen; sekä  
5) suorittaa muut tiedepoliittiset asiantuntijatehtävät, joista valtioneuvoston asetuksella säädetään tai jotka opetusministeriö sille antaa.

Akatemian tehtävänä on:  
1) edistää tieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä;  
2) kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä;  
3) toimia asiantuntijaelimenä tiedepolitiikkaa koskevissa kysymyksissä;  
4) myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen, tutkijankoulutukseen ja tutkimusedellytysten kehittämiseen; sekä  
5) suorittaa muut tiedepoliittiset asiantuntijatehtävät, joista valtioneuvoston asetuksella säädetään tai jotka *opetus- ja kulttuuriministeriö* sille antaa.

3 §

3 §

*Hallitus**Hallitus*

Akatemian toimintaa ohjaa ja valvoo hallitus. Hallitukseen kuuluvat pääjohtaja ja tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat sekä kolme valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää jäsentä, joilla tulee olla kokemusta tutkimustyöstä ja riittävä tiedepoliittinen asiantuntemus. Viimemainittujen

Akatemian toimintaa ohjaa ja valvoo hallitus. *Hallituksella on puheenjohtaja sekä vähintään viisi ja enintään seitsemän muuta jäsentä. Valtioneuvosto nimittää opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä puheenjohtajan ja hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenillä tulee olla kokemusta*

keskuudesta valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Sama henkilö voidaan nimittää hallituksen jäseneksi enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin.

*tutkimustyöstä ja riittävä tiedepolitiikan asiantuntemus. Valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Sama henkilö voidaan nimittää enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin.*

*Hallituksessa on läsnäolo- ja puheoikeus tieteellisten toimikuntien, strategisen tutkimuksen neuvoston ja tutkimusinfrastruktuurikomitean puheenjohtajilla.*

*Akatemian pääjohtaja vastaa hallituksessa käsiteltävien asioiden valmistelusta, esittelystä ja toimeenpanosta.*

## 4 §

## 4 §

*Hallituksen tehtävät**Hallituksen tehtävät*

Akatemian hallitus päättää asiat, jotka koskevat:

1) Akatemian yleisiä toimintalinjoja ja tavoitteita ottaen huomioon opetusministeriön kanssa sovitut tavoitteet;

2) tieteellisten toimikuntien toimialoja ja kahden tai useamman toimikunnan välisten tutkimusalojen edistämistä;

3) Akatemian toimintaa ja taloutta koskevia suunnitelmia, talousarvioehdotusta ja tulos-sopimusta;

4) määrärahojen jakautumista tieteellisten toimikuntien kesken ja eri tarkoituksiin;

5) johtosääntöä;

6) tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymistä; sekä

7) muita Akatemian kannalta laajakantoisia tai periaatteellisesti merkittäviä seikkoja.

Akatemian hallitus päättää asiat, jotka koskevat:

1) Akatemian yleisiä toimintalinjoja ja tavoitteita ottaen huomioon *opetus- ja kulttuuriministeriön* kanssa sovitut tavoitteet;

2) tieteellisten toimikuntien, *strategisen tutkimuksen neuvoston ja tutkimusinfrastruktuurikomitean* työn yhteensovittamista;

3) *tieteellisten toimikuntien toimialoja ja kahden tai useamman toimikunnan välisten tutkimusalojen edistämistä;*

4) *Akatemian toimintaa ja taloutta koskevia suunnitelmia, talousarvioehdotusta ja tulos-sopimusta;*

5) *määrärahojen kohdentamisesta tieteellisten toimikuntien ja tutkimusinfrastruktuurikomitean kesken ja eri tarkoituksiin;*

6) johtosääntöä;

7) *tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymistä;*

8) *muuta Akatemian kannalta laajakantoisia tai periaatteellisesti merkittäviä seikkoja.*

## 5 a §

***Tutkimusinfrastruktuurikomitea***

*Akatemiassa on tutkimusinfrastruktuurikomitea, jonka tehtävänä on:*

1) *seurata ja kehittää kansallista ja kansainvälistä tutkimusinfrastruktuuritoimintaa;*

2) *tehdä esitys Akatemian hallitukselle tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin*

suunnitelmasta;

3) päättää tutkimusinfrastruktuurihankkeiden valinnasta ja vastata hankkeiden seurannasta.

Akatemian hallitus nimittää opetus- ja kulttuuriministeriötä kuultuaan tutkimusinfrastruktuurikomitean puheenjohtajan ja jäsenet. Puheenjohtajalta ja jäseniltä edellytetään, että heillä on monipuolisesti kokemusta tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän organisaatioiden toiminnasta sekä tutkimusinfrastruktuurien merkityksen tuntemusta ja että he ovat tunnustettuja tutkijoita tai tiedepolitiikan asiantuntijoita. Akatemian hallitus päättää komitean jäsenten määrästä.

Akatemia nimittää jäsenet enintään kolmen vuoden toimikaudeksi.

## 5 b §

### **Strategisen tutkimuksen neuvosto**

Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka tehtävänä on:

1) tehdä valtioneuvostolle aloite strategisen tutkimuksen keskeisistä teema-alueista ja painopisteistä;

2) päättää strategisen tutkimustoiminnan ohjelmarakenteesta valtioneuvoston teema-alueita ja painopisteitä koskevaan päätökseen perustuen;

3) päättää tutkimushankkeiden valinnasta yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella;

4) vastata tutkimushankkeiden seurannasta ja vaikuttavuuden arvioinnista.

Valtioneuvosto nimittää opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä strategisen tutkimuksen neuvoston jäseniksi puheenjohtajan ja kahdeksan jäsentä. Neuvostossa tulee olla tunnustettuja tutkijoita ja tutkimuksen asiantuntijoita, jotka edustavat tutkimuksen käyttäjiä. Lisäksi neuvostossa tulee olla kokemusta laajoista hallinnon tai elinkeino- ja muun työelämän taikka tutkimuksen muutosten johtamisesta.

Neuvoston jäsenet nimitetään enintään kolmen vuoden määräajaksi ja enintään kolmen vuoden jatkokaudeksi.



## 6 §

*Hallituksen jaostot*

Kahden tai useamman tieteellisen toimikunnan alaan kuuluva asia voidaan Akatemian hallituksen päätöksellä siirtää hallituksen asettaman jaoston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Jaoston jäseniksi voidaan määrätä vain hallituksen ja tieteellisten toimikuntien jäseniä.

## 8 §

*Hallintovirasto*

Akatemiassa on hallintovirasto, joka hoitaa Akatemian hallintoa ja vastaa Akatemialle kuuluvien asioiden valmistelusta sekä päätösten esittelystä ja toimeenpanosta.

## 10 §

*Akateemikon arvonimi*

Tasavallan presidentti voi Akatemian hallituksen esityksestä myöntää akateemikon arvonimen erittäin ansioituneelle kotimaiselle tai ulkomaiselle tieteenharjoittajalle. Akateemikon arvonimi voi olla samanaikaisesti enintään kahdellatoista kotimaisella tieteenharjoittajalla. Toimituskirja, jolla arvonimi myönnetään, on maksuton.

## 12 §

*Tarkemmat säännökset ja määräykset*

Tarkempia säännöksiä Akatemian tehtävistä, hallituksesta ja tieteellisistä toimikunnista, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Siltä osin kuin 1 momentissa tarkoitetuista asioista ei ole määrättävä valtioneuvoston

## 6 §

*Hallituksen jaostot*

Kahden tai useamman tieteellisen toimikunnan *taikka yhden tai useamman tieteellisen toimikunnan ja tutkimusinfrastruktuurikomitean* alaan kuuluva asia voidaan Akatemian hallituksen päätöksellä siirtää hallituksen asettaman jaoston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Jaoston jäseniksi voidaan määrätä vain *hallituksen ja tieteellisten toimikuntien, tutkimusinfrastruktuurikomitean ja strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtajia ja jäseniä*.

## 8 §

*Hallintovirasto*

Akatemiassa on hallintovirasto, joka hoitaa Akatemian, *sen tieteellisten toimikuntien ja tutkimusinfrastruktuurikomitean, sekä strategisen tutkimuksen neuvoston* hallintoa ja vastaa *asioiden* valmistelusta sekä päätösten esittelystä ja toimeenpanosta.

## 10 §

*Akateemikon arvonimi*

Tasavallan presidentti voi *Suomen Akatemian hallituksen* esityksestä myöntää akateemikon arvonimen erittäin ansioituneelle kotimaiselle tai ulkomaiselle tieteenharjoittajalle. Akateemikon arvonimi voi olla samanaikaisesti enintään *kuudellatoista* kotimaisella tieteenharjoittajalla. Toimituskirja, jolla arvonimi myönnetään, on maksuton.

## 12 §

*Tarkemmat säännökset ja määräykset*

Tarkempia säännöksiä Akatemian tehtävistä, hallituksesta, *tieteellisistä toimikunnista, infrastruktuurikomiteasta, strategisen tutkimuksen neuvostosta ja niiden toiminnasta*, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Siltä osin kuin 1 momentissa tarkoitetuista asioista ei ole *säädettävä* valtioneuvoston

asetuksella, voidaan niistä antaa määräyksiä hallituksen hyväksymällä johtosäännöllä.

Akatemian hallintovirastosta ja sen sisäisestä toiminnasta annetaan tarkemmat määräykset työjärjestyksessä, jonka pääjohtaja vahvistaa.

asetuksella, voidaan niistä antaa määräyksiä hallituksen hyväksymässä johtosäännössä.

Akatemian hallintovirastosta ja sen sisäisestä toiminnasta annetaan tarkemmat määräykset työjärjestyksessä, jonka pääjohtaja vahvistaa.

## 12 a §

### *Esteellisyys*

*Akatemian toimielimen jäsen ei ole esteellinen käsittelemään asiaa yksinomaan sillä perusteella, että hän on palvelussuhteessa yliopistoon tai muuhun tutkimusorganisaatioon, joka on asiassa asianosainen. Toimieli-  
men jäsen on kuitenkin esteellinen, jos hän on palvelussuhteensa perusteella esitellyt tai muuten vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-  
ta 2014.*

*Ensimmäisen tämän lain voimaantulon jäl-  
keen nimitettävän Akatemian hallituksen ja  
strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenten  
toimikausi päättyy 31 päivänä joulukuuta  
2018.*

*Lain 3 §:n 1 momentissa säädettyä toimi-  
kausia koskevaa rajoitusta ei sovelleta tämän  
lain voimaan tullessa hallituksessa oleviin.*

## Valtioneuvoston asetus

### Suomen Akatemiasta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 6 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 2014

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti  
muutetaan valtioneuvoston asetusta Suomen Akatemiasta (979/2009) 2 ja 6 § seuraavasti:

#### 2 §

*Hallituksen, tieteellisten toimikuntien, infrastruktuurikomitean ja strategisen tutkimuksen neuvoston toiminta*

Hallitus, tieteelliset toimikunnat, infrastruktuurikomitea ja strategisen tutkimuksen neuvosto kokoontuvat puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kutsusta. Kokous on päätösvaltainen kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä.

Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota kokouksen puheenjohtaja on kannattanut.

Hallituksessa ja muissa 1 momentissa mainituissa toimielimissä asiat ratkaistaan esittelystä.

Hallituksen, tieteellisen toimikunnan ja strategisen tutkimuksen neuvoston puheen-

johtajalle ja jäsenelle maksetaan kuukausipalkkio, jonka vahvistaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Hallituksen asettaman jaoston ja komitean puheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan maksaa jäsenyydestä palkkio, jonka vahvistaa Akatemia.

#### 6 §

*Virkavapaus*

Virkavapauden pääjohtajalle myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö, vuotta pidemmäksi ajaksi kuitenkin valtioneuvosto.

Virkavapauden muulle virkamiehelle sekä vastaavan vapautuksen työsopimussuhteessa olevalle myöntää pääjohtaja, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

Helsingissä päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 2014